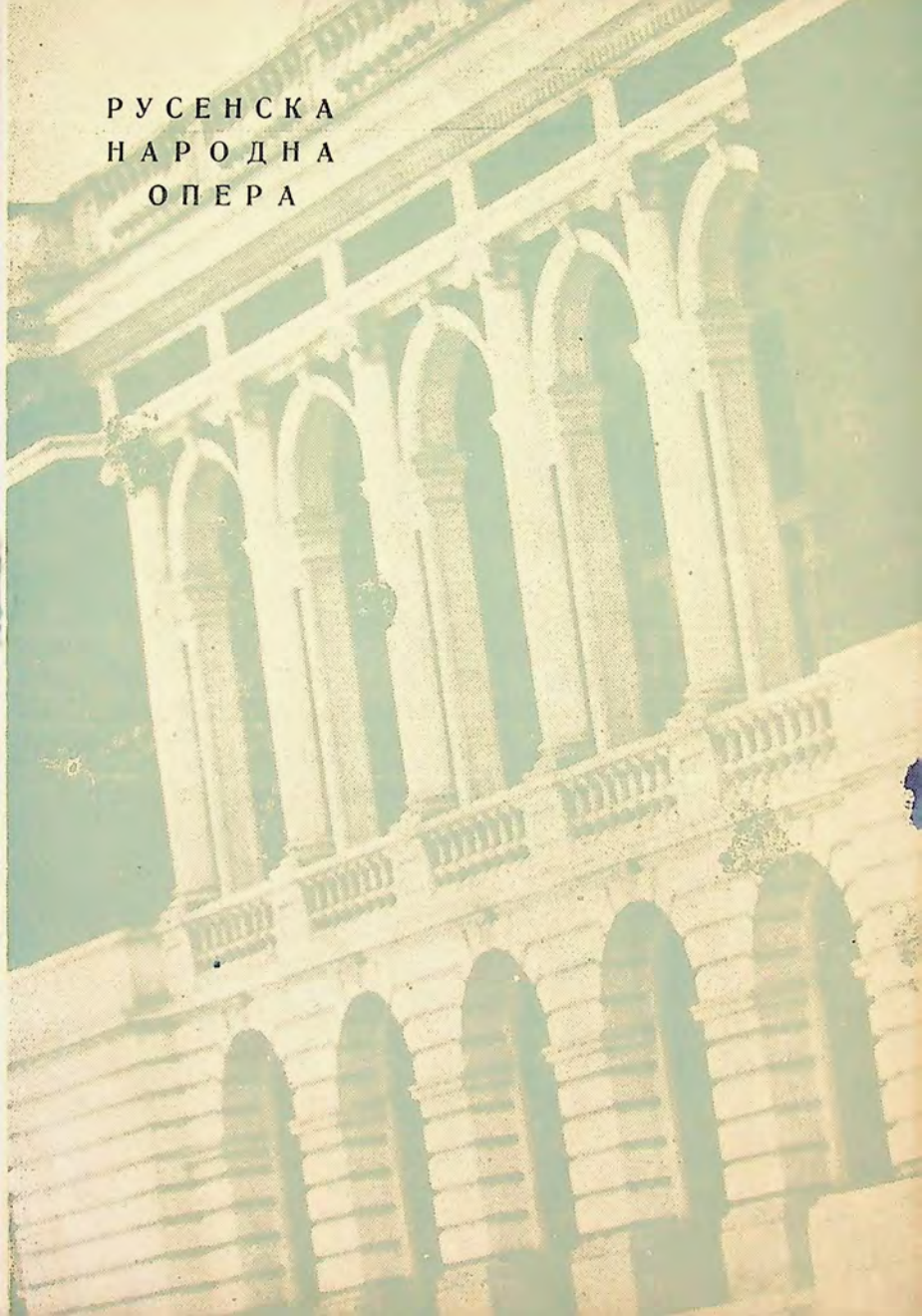
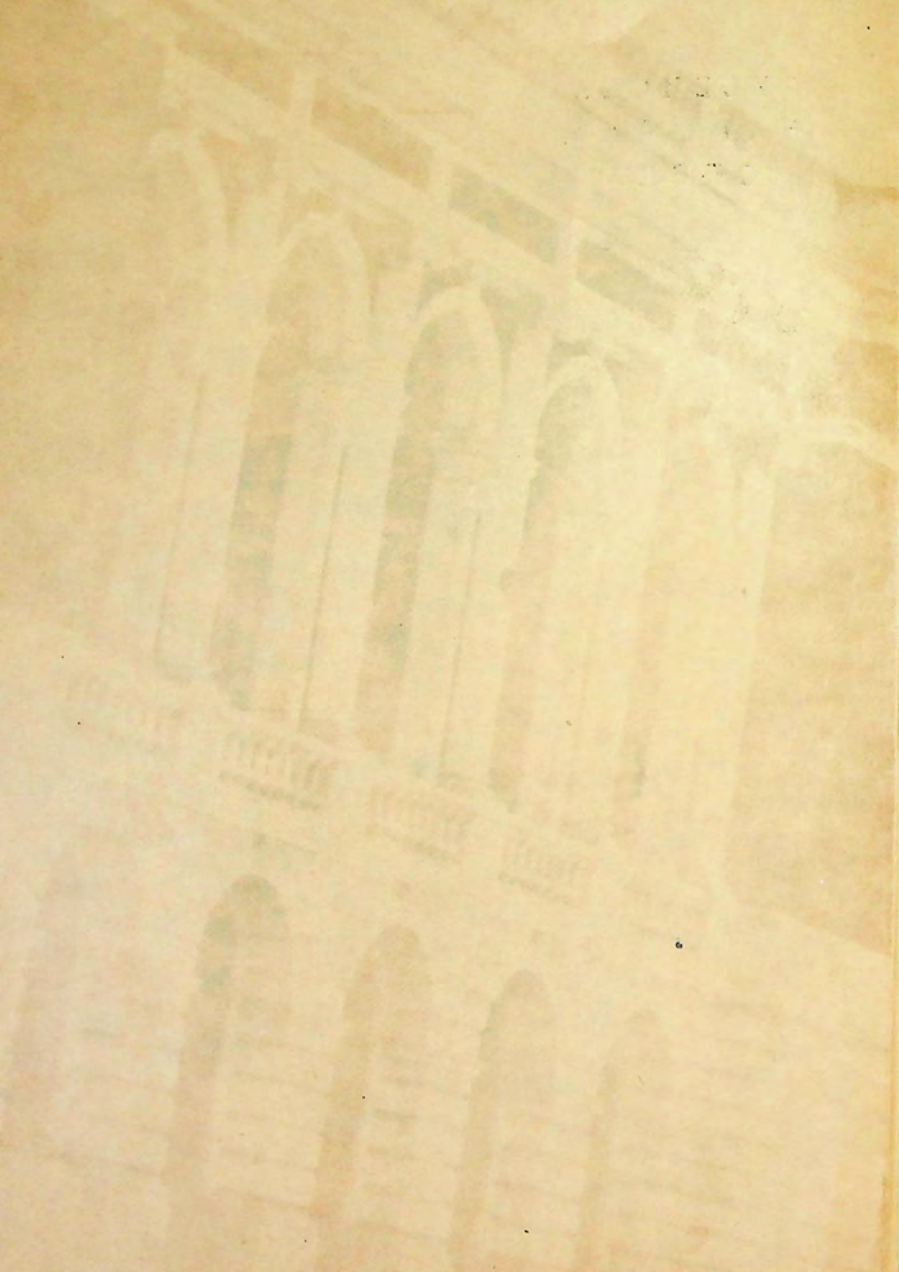

РУСЕНСКА
НАРОДНА
ОПЕРА

РУСЕНСКА
НАРОДНА
О П Е Р А
М О С Т
АЛЕКСАНДЪР
Р А Й Ч Е В

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"- Русе

120000890794

490882

АЛЕКСАНДЪР РАЙЧЕВ — един от най-талантливите и плодовити български композитори. Роден е на 11. IV. 1922 г. в гр. Лом. Завършил е Софийската консерватория през 1947 г. в класа по композиция на П. Владигеров. По-късно специализира композиция и диригентство в Унгария при Вишки и Черенчик.

Първата по-значителна негова творба, написана още по време на специализацията му в Унгария е симфоничната кантата „Той не умира“. Това негово произведение погрешно бе посочвано като формалистично. Днес симфоничната кантата „Той не умира“ влезе трайно в репертоара на нашите изпълнителски колективи.

През 1953 година на сцената на Софийската народна опера се състоя премиерата на първата сценична творба на композитора — балета „Хайдушка песен“. Тоя балет отбелязва етап в развитието на нашия балетен театър. По-късно композиторът оформи две концертни сюита от музиката на „Хайдушка песен“, станали вече широко познати на симфоничната публика у нас и в чужбина.

„Мост“ е първото оперно произведение на Александър Райчев, в което са намерили възплъщение най-характерните черти на неговия ярок и оригинален дар. Александър Райчев е удостоен със звание „заслужил артист“ и „лауреат на Димитровска награда“. Лауреат е на националния премия за защита на мира за ораторията „Дружба“.

Други негови творби

Симфонична сюита — 45 г.

Концерт за пиано и оркестър — 47 г.

Соната-поема за цигулка и оркестър — 56 г.

Симфония № 2 „Новият Прометей“ — 58 г.

4 албума за пиано — 50—63 г.

„Славейт на Орхидея“ — 63 г.

Филмова музика и голям брой масови и художествени песни.

ЦВ АНДРЕЕВА
ПРОХАСКА
ренисьор

Новата българска опера „МОСТ“ от Александър Райчев по текст на Владимир Бачев се явява като произведение, отговарящо напълно на потребите на нашето съвременно оперно изкуство. Певците намират в певческата му линия истинска школовка за една съвременна интонационна интерпретация. Действената основа помага да се разгърне една по-модерна режисьорска концепция. Концепция свободна от всякакъв натурализъм и формализъм, работеща с по-опростени изразни средства.

Цялата опера прозвучава като една високо идейна и възпитателна апотоза носеща в себе си простотата и величието на всички онези напрегнати и решаващи мигове пред победата на 9 септември. И ако акцията с превземането на моста е основната действена линия, то тя може да се възприеме като един предлог да се разкрие една от многото подобни акции в навечерието на победата. Мостът е застрашително надвиснал като грозяща заплаха, като оръдие на реваншизма, заглушаващ народната съпротива. Затова мостът трябва да бъде разрушен. На неговото място ще се издигне „мост през тъмнината, дълъг мост към свободата“. Мост свързващ напрегнатото воюващо настояще с радостното оптимистично бъдеще.

РОМЕО РАЙЧЕВ
диригент

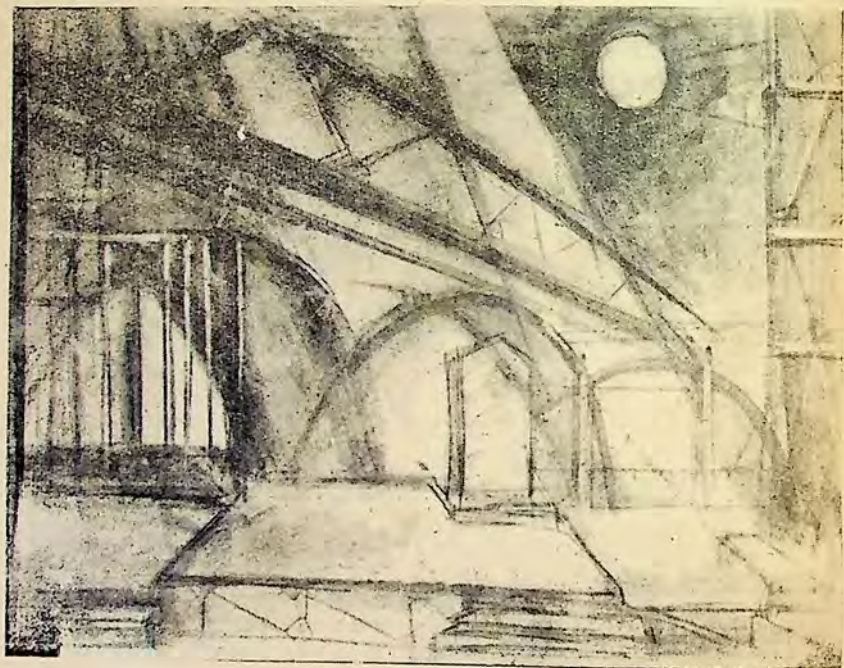
МОСТ — СЪДЪРЖАНИЕ

I КАРТИНА

Градина-ресторант в малко провинциално градче преди 9. IX. 44 година. Мира, Камен, Любен и другите участници в съпротивителното движение са се събрали за по-голяма безопасност тук, за да уговорят някои подробности върху предстоящата акция. В градината сред снайфската публика е и Лена, съквартирантката на Мира. Мизерията я е тласнала по нерадостния път на леките момичета. Камен е потиснат. Току-що се е научил за смъртта на своята годеница Светла, паднала в престрелка с врага. За да разсее своите мисли, Камен танцува с Мира. Мира обича Камен. Тя е болна и само мисълта, че помага в народното дело я крепи. След като Камен ѝ разкрива причината за лошото си настроение, Мира губи сили и пада. На помощ ѝ се притичва Лена. На съвзелата се Мира тя объркано разкрива, че тая вечер чувства нещо особено, вижда живота по-красив и пълноценен. Твърдо е решила да се измъкне от блатото, в което потъва.

II КАРТИНА

Гарата на същото градче. Железничарят спира пътниците от пристигналия влак. Пътят към моста е затворен. Хората не могат да се завърнат по селата. Под заплахата на немския часовой те се разотиват. На гарата се появяват Камен и Мира идващи да проверят, дали железничаря може да им помогне в утрешната акция при разрушаването на моста. Заварват борещата се с немския часовой Лена. Останала насаме, Лена признава на Мира, че е влюбена в немския комендант. Нищо не може да спре нейната любов, дори и убежденията и заплахите на Мира. Лена обича истински и всегдайно. Провер-

МОСТ — скица за дeкoр П. Пoпoв

М О С Т

Опера в 4 картини от Александър Райчев

либрето от Владимир Башев

Операта е посветена на колектива на Русенската народна опера
Първо представление на 2. X. 1965 г. на сцената на Русенската опера

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА:

КАМЕН — баритон, ръководител на акцията

ЛЮБЕН — тенор, пръв приятел на Камен

МИРА — сопран, тежко болна, работничка.

ЛЕНА — драматичен сопран, съквартирантка на Мира — момиче с леко поведение.

ЖЕЛЕЗНИЧАР

Работници, селяни, народ из ресторантите и влаковете.

Постановка: Цв. Андреева — Прохаска

Художник-проектант

Петър Попов

Музикално ръководство

Ромео Райчев

гл. диригент

ката на железничаря е излязла сполучлива. Железничарят ще помогне в акцията. Но сега изираща настойчиво Мира и Камен. Задава се нов въпрос. Народът отново се изсипва на гарата. Железничарят и този път поема тежката задача да спира хората по пътя за техните домове.

III КАРТИНА

В квартирата на Мира и Лена. На Мира не е добре. Камен, Любен и другарите им са се събрали да обмислят конкретния ход на действие. Преди да отидат в боя всички полагат клетва за верност и решимост в боя с народните врагове. Всички се сбогуват с Мира, която поради болестта си остава. Последен се прощава Камен. Мира не желае да крие повече своите чувства. Камен вижда страданията на Мира, но в такива моменти, няма място за подобни мисли. Борбата е тая, която изцяло е обхванала неговото съзнание. Мира остава сама. Много скоро се връща и Лена. Тя е сломена. Комендантът е отказал да я приеме. Заповядал е да стрелят по всекия, който премине моста. Мира е обезпокоена. Дали не е разкрит акцията? Бърза да уведоми другарите си. Лена, въпреки молбата на Мира да остане и да не се излага на риск, обзета от чувствата, които я измъчват, бърза при коменданта.

IV КАРТИНА

Отново гарата. Камен, с помощта на железничаря се отправя към моста. Мира пристига късно. Железничарят я успокоява. Заповедта на коменданта е обща. Другарите ѝ са в безопасност. Появява се задъхана Лена. Никакви убеждения на Мира не могат да я спрат. Тя ще мине през моста, защото още тая нощ иска да види коменданта.

След малко донасят простреляната Лена. Мира, железничарят и дошлият Любен са покъртени от съдбата на това нещастно момиче, израствало в героиня. Започва акцията. Мостът е превзет. Целият български народ славя героичния момент. Погледът му е отправен напред, където се издига нов мост. Това е мостът на свободата, свързващ тъмното настояще със светлото бъдеще.

ЗА МУЗИКАТА НА ОПЕРАТА „МОСТ“

Операта „Мост“ е първата оперна творба на Ал. Райчев. Започната преди по-малко от година и половина, посветена на русенския оперен колектив, тази творба се явява второ българско музикално сценично творение, написано върху съвременен сюжет (след операта „Антигона 43“ от Пипков) и операта „Юлска нощ“ от П. Хаджиев.

Музиката на Ал. Райчев е дълбоко национална и свързана с традициите на нашата музикална култура. В творчеството си той изхожда от своите предшественици и търси и открива нови пътища за развитие в реалистична насока. Както в предишните си творби, така и в оп. „Мост“, композиторът се отличава с майсторството си да построява на широки платна силно драматични ситуации и лирични отстъпления. Музиката в „Мост“ е подчертано емоционална и образна. Ето защо и музикалните характерите на отделните герои са обрисувани ярко. Амплитудата на характеристиките и усещанията е широка — от обществено значимото и голямото, до интимното и личното; от големите обобщения до малките и конкретни въздействия на отделните личности. Музикалните теми са ярки и къси, хармоническият език е съвременен, но в тонални рамки; оркестрацията е богата и типична за едно симфонично развитие на музикалната мисъл. Може да се каже, че певците, чрез своите трудни, но иначе изразителни вокални партии, разкриват образите си на фона на една оперно-симфонична музика. Речитативния стил е чужд на това произведение, операта е построена на мелодическия принцип, но мелоса е нов и силно пречупен от формата и силата на словото. Ето защо певците в тази опера трябва да пеят говорейки и да говорят пейейки.

В първата картина на операта авторът, за да даде точна и определена характеристика на епохата, си е послужил с популярни танцови мелодии, но само загатнати и майсторски въткнати в иначе симфонично развиващата се музикална мисъл. Тези загатнати песни са послужили за основа при музикалната характеристика на Лена.

„Мост“ е едно истинско съвременно произведение, излязло под перото на един талантлив композитор. Смело може да се каже, че операта „МОСТ“ е нов ценен принос в нашата оперна литература.

Ромео Райчев

Репетиция на операта „Мост“

ЗА СЪВРЕМЕННАТА МУЗИКА

Напълно възможно е, новата музика да звучи необичайно, по причина на това, че я слушаме рядко, ако се вземе под внимание количеството на изпълняваната през годината традиционна музика. Концертите и радиопредаванията, рекламите на фирмите, издаващи и разпространяващи грамофонни плочи, програмите за музикално възпитание на младежта — всички, разбира се, без всякакъв умисъл, издигат идеята, че „нормална“ се явява музиката на миналото, музиката доказала своята ценност. Най-оптимистическите пресмятания показват, че само една четвърт част от музиката която слушаме, може да се нарече съвременна — и то разбира се, ако живеем в крупен музикален център. При такива условия съвременната музика ще си остане „необичайна“, докато слушателят не направи особени усилия, не се постарее да преодолее препятствията, недопускащи по-близко познание с нея.“

„В новото произведение може да ви приведе в недоумение неговото мелодическо съдържание, или привидното отсъствие на такова съдържание. На вас може да не ви достигне проста, лесно запомняща се мелодия. Съвременните мелодии изглеждат „немелодични“, неподдаващи се на лесно възпроизвеждане с глас, особено в инструменталната музика, между другото и затова, че нейният диапазон е по-широк от този на човешкия глас. Тия мелодии могат да бъдат гърде много извилисти, фрагментарни, откъснати и затова неуволними за непосредственото възприятие. В тях могат да се съдържат експресивни атрибути, временно поставящи слушателя в затруднение. Композиторът, обаче, имащ на разположение разширените възможности на съвременната мелодическа изобретателност, не може да се яви към престата и понякога примитивна стара мелодика. След повторно прослушване пиесата на един даровит композитор, в край на краищата вие с удоволствие ще почнете да разпознавате неговите сложни линии, и те ще почнат да ви се правят“.

Нашата публика откъждествява музикалния романтизъм на XIX век с музикалното изкуство въобще. Разбира се, романтизмът е бил и си остава мощна експресивна сила, по ние забравяме, че забележителна музика е писана и 100 години преди разцвета на романтичeskата музика.

В действителност, значителна част от съвременната музика е свързана с по-тесни връзки с тази ранна музика, отколкото с романтизма.“

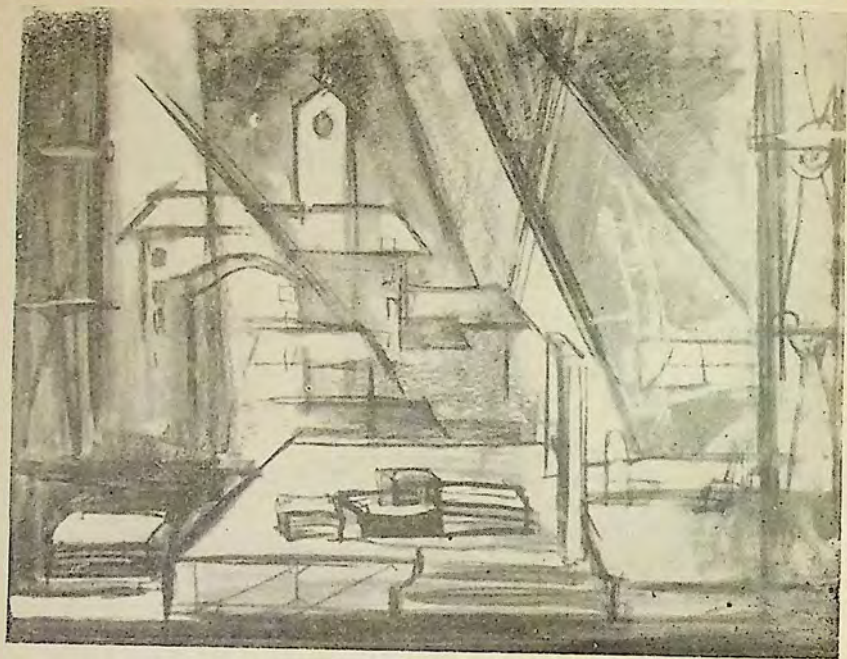
„Миналият век е бил по преимуществу век на романтизма, а романтизмът се е отразил особено силно на музиката.

Това, до голяма степен, обяснява отказа на музикалната публика да признае, че новият век е длъжен да ни донесе друг род музика. Наши ценители на литературата не искат от Андре Жид, Томас Ман или Т. С. Елиот емоции в стила на Виктор Юго или Валтер Скот? Тогава защо трябва да искаме от Барток или Сенонс да неят гласовете на Брамс или Чайковски? Ако съвременната музика ви се струва суха и „умствена“, ако в нея, по вашето, има малко емоции, то напълно възможно е, вие да сте просто нечувствителен към музикалния език, характерен за нашето време.“

„Преди всичко трябва да се помни, че хората на изкуството в по-голямата си част са народ сериозен: те не се стремят да ви оглуят. На свой ред, от вас те очакват готовност да ги слушате, доброжелателност и известно доверие към това, което те вършат“.

„Какво трябва да слушаме в музиката“)

(Из книгата на известния съвременен композитор Аарон Коппланд

„Мост“ скица за декор П. Попов

